

Časopis pro pěstování matematiky

Michal Grajciar

Životné jubileum doc. RNDr. Miliča Syptáka, CSc.

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 92 (1967), No. 1, 121--123

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/117591>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1967

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

ŽIVOTNÉ JUBILEUM DOC. RNDr. MILIČA SYPTÁKA, CSc.

MICHAL GRAJCIAR, Bratislava

Dňa 22. marca 1967 sa dožíva doc. dr. MILIČ SYPTÁK, vedúci katedry geometrie na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, významného jubilea – šesťdesiatich rokov svojho života.

Doc. dr. Milič Sypták sa narodil v Prusinoviciach, okr. Holešov, študoval na reálnom gymnáziu v Holešove, kde v roku 1925 maturoval. Po maturite študoval matematiku a deskriptívnu geometriu na Prírodovedeckej fakulte Masarykovej univerzity v Brne a súčasne bol mimoriadnym poslucháčom Vysokej školy technickej v Brne. Po absolvovaní vysokoškolského štúdia pracoval najprv ako výpomocný asistent u prof. dr. L. Seiferta v Matematickom ústave Prírodovedeckej fakulty MU v Brne a od 31. III. 1932 do konca šk. roku 1932/33 pôsobil ako učiteľ na meštianskej škole vo Zvolene. V roku 1933 sa vrátil znova na Moravu a až do násilného uzavretia českých vysokých škôl pôsobil ako asistent nestora slovenskej matematiky prof. dr. Jura Hronca v Matematickom ústave Vysokej školy technickej v Brne. V roku 1934 obhájil doktorskú prácu a získal akademický titul RNDr. Po odchode prof. dr. Jura Hronca na Slovensko (v roku 1937) suploval všetky jeho prednášky z matematiky. Počas okupácie pôsobil ako stredoškolský profesor na reálnom gymnáziu v Novom Meste na Morave a na priemyselnej škole v Hradci Králove. V roku 1946 bol poverený prednáškami na Pedagogickej fakulte v Brne.

Jeho pôsobenie na Slovensku, i keď nebolo veľmi dlhodobé, mu umožnilo lepšie poznať krásy a pomery na Slovensku, spoznať povahu a charakter slovenských ľudí a zblížiť sa s nimi. Doc. dr. M. Sypták si Slovensko veľmi obľúbil, o čom svedčí aj to, že v čase, keď mohutný rozvoj vysokých škôl na Slovensku po roku 1948 znamenal aj veľký rozvoj Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity, keď počty poslucháčov matematiky sa značne zvýšili a odborníkov z matematiky bolo na Slovensku pomerne málo, bol jedným z tých českých matematikov, ktorí v týchto ťažkých začiatkoch prišli vypomôcť pri výchove odborníkov z matematiky na Slovensku. Na Prírodovedeckej fakulte SU v Bratislave začal externe prednášať v šk. roku 1949/50 a od šk. roku 1950/51 prešiel na katedru matematiky Prírodovedeckej fakulty SU ako jej interný člen, kde bol poverený konaním prednášok a cvičení predovšetkým z geometrie a algebry. V roku 1951 sa habilitoval a bol ustanovený docentom na spomína-

nej katedre. V roku 1961 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu. Po vytvorení katedry geometrie sa stal jej členom a po smrti prof. dr. Jána Srba (roku 1964) prevzal jej vedenie.

Doc. dr. Milič Sypták publikoval v domácich a zahraničných odborných časopisoch viaceré vedeckých prác z oboru diferenciálnej geometrie n -rozmerného euklidovského priestoru. Vo svojich prácach sa zamerl na skúmanie špeciálnych kriviek v E_n a dosiahol významných výsledkov. Mnohé jeho práce sú citované v zahraničnej literatúre. Z jeho vedeckých prác citujeme len tie najdôležitejšie:

1. Sur les hypercirconférences et hyperhélices dans les espaces eucl. a p dimension (Comptes rendus — t. 195 (1932).
2. Nadkružnice a nadšroubovice (Spisy Přír. fak. MU, č. 312 (1949), 1—41.)
3. Obecné nadkružnice a obecné nadšroubovice (Acta Fac. Natur. Univ. Comenian, I, (1956), 179—199).
4. Logaritmické a konické spirály v p -rozmerném eukl. priestoru (Acta Fac. Natur. Univ. Comenian, II, (1957), 177—186).
5. Evolventy nadkružnic v $2n$ -rozmerném eukl. priestoru. (Práce moravské přírod. společnosti, Sv. XVIII, sp. 7, (1947), 1—36).
6. Mocninné spirály v p -rozmerném eukl. priestoru. (Čas. pro pěst. mat. a fys. roč. 72, (1947), 107—127.

Nemenej záslužná je jeho pedagogická činnosť. Všetci tí, ktorí počúvali jeho prednášky, si iste dobré pamätajú, že prednášky mal vždy starostlivo pripravené a do najmenších podrobností premyslené a jeho výklad bol skutočne súvislý, presný a zrozumiteľný. Pedagogickou prácou bol priamo zavalený. Konal prednášky a cvičenia ako na riadnom štúdiu tak aj v mimoriadnych formách štúdia a jeho pedagogický úväzok bol často až 200%. Pedagogickú prácu však konal vždy s radosťou, pretože sa dobre cítil medzi mládežou, obľúbil si ju a ona si obľúbila jeho. Jeho vzťah k poslucháčom bol vždy a je hlboko ľudský a priateľský. Zaujíma sa o všetky problémy poslucháčov, ochotne im poradí a pomôže, preto si ho poslucháči vážia a ctia a po absolvovaní štúdia radi naň spomínajú.

Okrem vedeckej a pedagogickej práce vykonáva aj iné náročné funkcie. Od roku 1954 zastáva úspešne veľmi náročnú funkciu edičného referenta na Prírodovedeckej fakulte UK, je celoštátnym koordinátorom rezortného úkolu z diferenciálnej geometrie a členom redakčnej rady fakultného zborníka „Acta facultatis rerum naturalium Universitatis Comenianae“.

Ako vedúci katedry prejavuje veľkú starostlivosť o všestranný rast členov katedry. Veľmi ochotne im radí a pomáha. Jeho skromnosť, pracovitosť, obetavosť a veľmi priateľské a zdvorilé jednanie s ľuďmi je pre nás všetkých vzorom a pre tieto jeho cenné vlastnosti požíva u členov katedry a spolupracovníkov úctu a vážnosť.

Zvlášť treba vyzdvihnúť tú skutočnosť, že za jeho 18-ročného pôsobenia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave žije odlúčene od rodiny, týždenne dochádza

do Brna za rodinou a v Bratislave býva vo veľmi skromných podmienkach. To môže dokázať len človek skromný, nezištný, obetavý a takým doc. dr. M. Sypťák je.

Pri príležitosti jeho jubilea, dovoľujem si aj na tomto mieste, v mene všetkých jeho spolupracovníkov, srdečne mu poďakovať za jeho úspešnú činnosť na Prírodovedeckej fakulte, za všetku jeho námahu a obetavosť vynaloženú pri výchove poslucháčov a mladších spolupracovníkov.

K jeho 60-tým narodeninám mu srdečne blahoželáme a do ďalšej šesťdesiatky mu prajeme dobré zdravie a veľa osobných a pracovných úspechov.

ZPRÁVA O LETNÍ ŠKOLE O TEORII MNOŽIN A OBECNÉ ALGEBŘE

Ve dnech 5. — 14. září 1966 se konala v Lubochni letní škola o teorii množin a obecné algebře. Pořadatelé této školy byly katedry matematiky vysokých škol v Brně, v Bratislavě a v Košicích spolu s Matematickým ústavem ČSAV a s Jednotou československých matematiků a fyziků.

Školy se zúčastnilo 42 matematiků z Československa a šest zahraničních hostů. Byli to prof. P. G. Kontorovič ze Sverdlovska, prof. E. Marczewski z Wróclawě, prof. J. Schmidt z Bonnu, prof. E. T. Schmidt z Budapešti, dr. S. Rudeanu z Bukurešti a dr. P. Burmeister z Bonnu. Úhradu pobytu pro zahraniční hosty zajistilo ministerstvo školství a kultury a Slovenská národní rada. Všichni účastníci byli ubytováni v Pionýrském rekreačním středisku Stavebních závodů Žilina, kde se také konaly přednášky a diskuse.

Program letní školy byl zaměřen na teorii obecných algeber. Prof. Marczewski se zabýval algebrymi se speciálními druhy finitárních operací. Nejdůležitějším pojmem teorie těchto algeber je pojem nezávislé podmnožiny v algebře. V přednášce se mimo jiné studoval maximální počet nezávislých prvků v algebře. Prof. J. Schmidt a dr. Burmeister chápali pojem algebry obecněji: připouštěli i neúplné a infinitární operace. Studovali tzv. iniciální, uzavřené a finální homomorfismy algeber. Těžiště jejich výkladů tvořila teorie absolutně volných algeber a zobecnění Birkhoffovy teorie rovnic v algebrách. Této problematice stála velmi blízko problematika studovaná prof. E. T. Schmidtem. Ten sa zabýval otázkou, jakou strukturu má množina všech kongruencí a množina všech automorfismů dané algebry. Svazovými vlastnostmi systému všech podgrup dané grupy se zabýval prof. P. G. Kontorovič; zavedl řadu pojmů zajímavých z hlediska teorie svazů a podal jejich interpretaci v svazu všech podgrup. Vhodnou obecnou formulací transportního problému dosáhl dr. Rudeanu toho, že postihl kromě tohoto problému jednotnou metodou i řadu problémů příbuzných. Jednotčím prvkem zde byl algebraický pojem polosvazu, který je zároveň abelovskou grupou. Prof. Jakubík, prof. Kolíbiar, doc. Sekanina a prof. Novotný pak podali přehled o nových výsledcích československých matematiků.

Na letní škole se přednášelo rusky, anglicky a německy. Většina přednášejících formulovala ve svých přednáškách i neřešené problémy. O přednáškách i o problémech se diskutovalo v přestávkách i ve volném čase. Pro československé účastníky letní škola znamenala veliký přínos: byli systematicky seznámeni s problematikou obecných algeber, v níž se u nás dosud nepracovalo. Byla také navázána řada osobních styků, které vyústí v pravidelnou výměnu separátů a ve spolupráci na dalších konferencích a letních školách. Škola byla dobrou propagací Československa i československé vědy. Zahraniční hosté prožili deset dní v přátelském prostředí a poznali krásné okolí Lubochně. Podnikli výlet do Demänovských jeskyní, na Orayský Podzámok a do Lubochňanského údolí.

Ke konci školy dospěli všichni účastníci k závěru, že by bylo velmi užitečné pořádat podobné letní školy pravidelně. Někteří ze zahraničních hostů již projevíli zájem o příští ročník.

Miroslav Novotný, Brno